Andere landbouw?
Andere economie!

Ecologische economie als fundament voor een duurzame landbouw

Bavo Verwimp
www.dekijfelaar.be
www.wervel.be

Bioboerderij De Kijfelaar:
gemengde landbouw

- Gemengd bedrijf, 30 ha, alles pacht
- Maximaal inzetten op plantaardige productie, uitbreiden groentes
- Volledig gericht op rechtstreekse verkoop en verkoop aan andere bioboeren
- Beperkte externe inputs

Bioboerderij De Kijfelaar:
vlees met beperkte voetafdruk

- Op de percelen die niet geschikt zijn als akkerland
- Stukken in agrarisch natuurbeheer
- Benutten gras klaver, de rustpercelen in akkerbouw
- Voor afval van bv. aardappelen
- Geen aangekochte eiwitbronnen
- Goede mest voor plantaardige gewassen

Bioboerderij De Kijfelaar:
landbouw-technisch heel wat mogelijk

- Omschakeling naar biolandbouw vrij vlot verlopen, omdat voordien reeds sterk in dezelfde richting gewerkt werd
- Niet alles lukt, er zijn altijd wel problemen
- Maar we hebben toch wel mooie gewassen en lekkere producten
- Zowel praktijk als literatuur wijzen erop dat agro-ecologische voedsel-productie mogelijk is

Waarom dan geen grote doorbraak van agro-ecologische landbouw ?

- Landbouw en voedsel worden nog steeds gedomineerd door gangbaar economisch model
- En dat werkt niet in de landbouw!
- Los van alle ideologische discussies over vrije markt, stellen we vast dat het huidige economische model niet volstaat voor een duurzame productie en distributie van voedsel

Landbouw en huidige economie…

1. Niet alleen ‘commodity's’

- Landschap, biodiversiteit, waterbeheer… het is zoals met het licht en de warmte van de zon: die wordt niet minder aangenaam door er met velen naar te kijken

- In EU deels opgelost via systeem van agro-milieumaatregelen, maar met een zeer hoge transactiekost

Landbouw en huidige economie…

2. Afstemming vraag en aanbod leidt niet tot correcte prijs

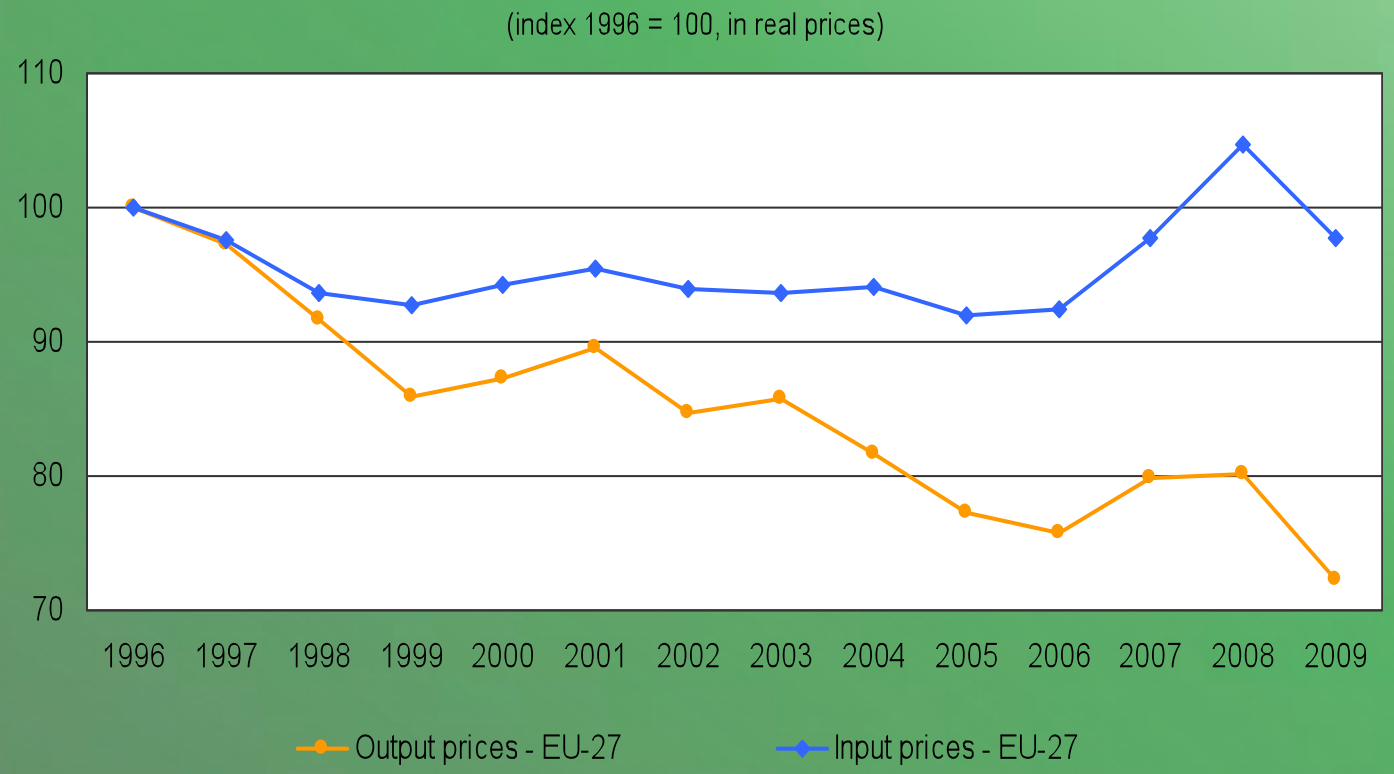

Landbouw en huidige economie…

2. Afstemming vraag en aanbod leidt niet tot correcte prijs

- Prijs hangt af van vraag en aanbod, boeren weten dat
- Specifiek voor landbouw is geringe prijselasticiteit
- Afstemming vraag en aanbod moeilijk omwille van klimaat
  bv. dit jaar dubbel zo veel stro op de Kijfelaar
- Ook trage afstemming op wijziging van de vraag bv. fruit
- Na grote investeringen nauwelijks mogelijk productie stop te zetten

Landbouw en huidige economie…

3. Ongelijke beschikbaarheid van informatie

- Handelaar op de veemarkt
- Multinational met wereldwijd netwerk en doelgericht stockbeheer

Landbouw en huidige economie…

4. Boer niet altijd ‘homo economicus’

- Geldt niet alleen voor boeren die aan overlevingslandbouw doen
- Inkomen is onwaarschijnlijk laag, maar rentabiliteit op het eigen kapitaal is vaak zelfs negatief
- Boeren denken bv. op langere termijn, in functie van behoud van de boerderij over de generaties heen
- Ook autonomie is een belangrijke drijfveer

Landbouw en huidige economie…

5. Ook voor biolandbouw gelden dezelfde knelpunten

- Bio heeft heel wat milieuaspecten veranderd
- Eenmaal de stap gezet wordt naar groothandel en veiling, geldt dezelfde druk op de prijzen als in de gangbare sector
- Momenteel nog in een vraagmarkt, maar dat kan vlug kantelen

Landbouw en huidige economie…

Conclusie

- Markten zijn nuttig en nodig
- Huidig economisch model werkt niet voor landbouw, slaagt er niet in om eerlijke prijzen voor de producent van voedsel te genereren
- Andere landbouweconomie is een kritische succesfactor voor agro-ecologische landbouw

Oplossingen op bedrijfsniveau (micro)

- Heel wat boeren zoeken zelf naar oplossingen om te ontsnappen aan de logica van de gangbare economie
  - Rechtstreekse verkoop
  - CSA
  - Diversificatie van het inkomen
  - Fair trade labels

- Maar het blijft een onaangename waarheid dat produceren van voedsel nauwelijks rendabel is. Heb vaak de indruk dat handel, ook in biovoeding, interessanter is dan het produceren zelf.

- Bioboeren leven niet op een eiland. Prijzen van de grootdistributie sijpelen door…
- Korte keten is een goede piste, maar ook de iets langere keten is noodzakelijk om te zorgen voor goed voedsel voor miljoenen mensen in de steden

Oplossing op macroniveau

… een andere landbouw-economisch model

- Noodzaak van een andere economisch kader, paradigma
- Concept van ecologische economie biedt mogelijk alternatief

  (cfr. o.a. Daly)
- Is meer dan groene groei
- Aanvaard de beperkingen van het ecosysteem aarde als kader voor de economie
- Fysieke groei is dus beperkt, onze wereld is vol

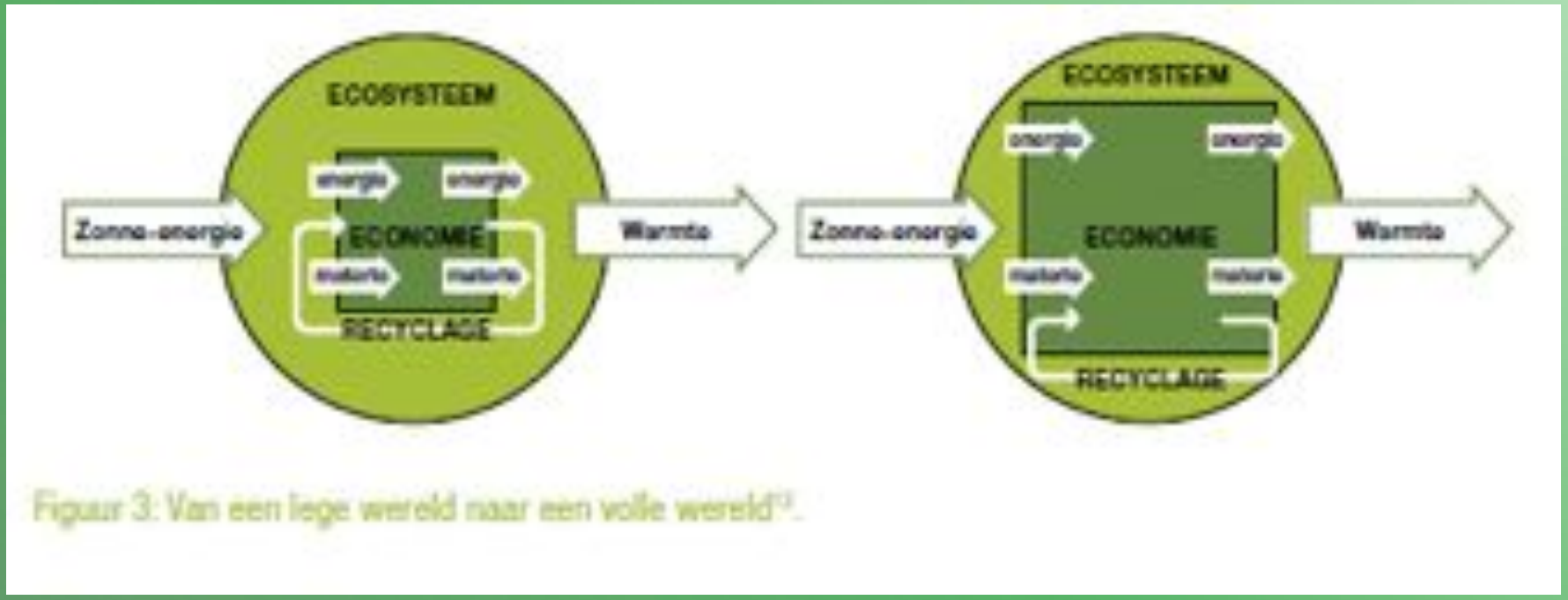

Figuur 3: Van een lege wereld naar een volle wereld[3].

Oplossing op macroniveau
Ecologische economie in drie stappen

1. Bepalen van een duurzame schaal
   - Noodzakelijk om schaalniveau vast te leggen
   - En vervolgens productierechten te verdelen bv. systeem melkquota, NER's in Vlaanderen (productiebeheersing)
2. Rechtvaardige verdeling van de koek
   - Quota moeten billijk verdeeld worden tussen de producenten, maar ook tussen de landen en de regio's (= principe voedselsoevereiniteit).
   - Ook grond en grondrechten moeten billijk verdeeld worden (bv. geen landgrabbbing, geen grondroof voor sojateelt)
3. Efficiënt benutten van de schaarse middelen
   - Ook in ecologische economie is technische efficiëntie belangrijk
   - Principes van agro-ecologische landbouw!!!

Oplossing op macroniveau

Ecologische economie in drie stappen

- Er is dus behoefte aan een sturing van de landbouweconomie door de overheid; noodzaak aan een goed mix van instrumenten.
- Tegen alle trends in…
- Kan veel vormen aannemen, creativiteit en onderzoek nodig
- In internationaal kader een beetje lef nodig

- Maar sturing, productiebeheersing is niet hetzelfde als subsidies !!
  Is goedkoper voor de overheid dan huidig model!

Conclusie

- Agro-ecologische landbouw biedt heel wat perspectieven
- Maar ook economisch kader moet mee evolueren, want huidig economisch model werkt niet voor de landbouw
- Op bedrijfsniveau mogelijk om gedeeltelijk een andere economie te realiseren
- Maar ook macro-economisch andere model nodig
- Dat kan niet zonder markt. We pleiten niet voor het afschaffen van de economie, wel voor een beter georganiseerde landbouweconomie, gestuurd door een sterke overheid.

Meer info:

www.dekijfelaar.be

http://www.wervel.be/downloads/ecolecon2012.pdf